প্ৰথম গোট-

সংস্কৃতিৰ সংজ্ঞা, উপাদান আৰু স্বৰূপ আৰু সংস্কৃতি অধ্যয়নৰ প্ৰয়োজনীয়তা

(ক) ১ নম্বৰৰ চমু প্ৰশ্নোত্তৰ (১০টা)

১। সংস্কৃতি বুলিলে কি বুজা?

উত্তৰ: মানুহৰ জীৱন-যাপন পদ্ধতি, আচাৰ-ব্যৱহাৰ, বিশ্বাস, ৰীতি-নীতি, ভাষা, সাহিত্য, কলা আদি সামগ্ৰিক ৰূপটোৱেই সংস্কৃতি।

২। সংস্কৃতি শব্দটো কোনটো শব্দৰ পৰা উৎপত্তি হৈছে?

উত্তৰ: সংস্কৃতি শব্দটো সংস্কৃত ভাষাৰ 'কৃ' ধাতুৰ পৰা উৎপত্তি হোৱা বুলি ব্যুৎপত্তিগতভাৱে ব্যাখ্যা কৰা হয়।

৩। সংস্কৃতিৰ দুটা প্ৰধান উপাদান উল্লেখ কৰা।

উত্তৰ: বস্তুগত উপাদান আৰু অবস্তুগত উপাদান।

৪। বস্তুগত সংস্কৃতিৰ এটা উদাহৰণ দিয়া।

উত্তৰ: মানুহৰ সাজ-পোছাক।

৫। অবস্তুগত সংস্কৃতিৰ এটা উদাহৰণ দিয়া।

উত্তৰ: ধৰ্মীয় বিশ্বাস।

৬। সংস্কৃতিৰ এটা প্ৰধান বৈশিষ্ট্য উল্লেখ কৰা।

উত্তৰ: সংস্কৃতি পৰিৱৰ্তনশীল।

৭। লোকসংস্কৃতি বুলিলে কি বুজা?

উত্তৰ: সাধাৰণ জনসাধাৰণৰ পৰম্পৰাগত জীৱন-যাপন, বিশ্বাস, আচাৰ-অনুষ্ঠান আৰু লোককলাৰ সমষ্টিক লোকসংস্কৃতি বোলে।

৮। সংস্কৃতিৰ বাহক কোন?

উত্তৰ: মানুহ আৰু সমাজ।

৯। সংস্কৃতিৰ এটা গুৰুত্বপূৰ্ণ কার্য উল্লেখ কৰা।

উত্তৰ: সংস্কৃতিয়ে মানুহক সামাজিক পৰিচয় প্রদান কৰে।

১০। সংস্কৃতি অধ্যয়নৰ এটা প্রয়োজনীয়তা উল্লেখ কৰা।

উত্তৰ: সংস্কৃতি অধ্যয়নে নিজৰ ঐতিহ্য আৰু পৰম্পৰাৰ বিষয়ে জ্ঞান প্রদান কৰে।

(খ) ১ নম্বৰৰ খালী ঠাই পূৰ কৰা (১০টা)

১। সংস্কৃতি মানুহৰ __ জীৱন-যাপনৰ প্রতিফলন।

উত্তৰ: সামগ্রিক।

২। সংস্কৃতিৰ দুটা প্রধান ভাগ হ'ল বস্তুগত আৰু __ সংস্কৃতি।

উত্তৰ: অবস্তুগত।

৩। ভাষা সংস্কৃতিৰ এক গুৰুত্বপূৰ্ণ __।

উত্তৰ: উপাদান।

৪। সংস্কৃতি এটা __ প্রক্রিয়া।

উত্তৰ: পৰিৱর্তনশীল।

৫। লোকগীত লোকসংস্কৃতিৰ এক __ উপাদান।

উত্তৰ: গুৰুত্বপূর্ণ।

৬। ধর্মীয় বিশ্বাস __ সংস্কৃতিৰ অন্তর্গত।

উত্তৰ: অবস্তুগত।

৭। সাজ-পোছাক __ সংস্কৃতিৰ অন্তর্গত।

উত্তৰ: বস্তুগত।

৮। সংস্কৃতিৰ জৰিয়তে মানুহে নিজৰ __ লাভ কৰে।

উত্তৰ: সামাজিক পৰিচয়।

৯। সংস্কৃতি এটা প্রজন্মৰ পৰা আন এটা ____লৈ প্রবাহিত হয়।

উত্তৰ: প্রজন্ম।

১০। সংস্কৃতি অধ্যয়নে সমাজৰ ঐতিহ্য আৰু __ সংৰক্ষণত সহায় কৰে।

উত্তৰ: পৰম্পৰা।

(গ) ৫ নম্বৰৰ প্রশ্নোত্তৰ (৫টা)

১। সংস্কৃতিৰ সংজ্ঞা দিয়া।

উত্তৰ:

সংস্কৃতি হৈছে মানুহৰ সামাজিক জীৱনৰ এক সামগ্রিক প্রকাশ। মানুহে সমাজত বাস কৰি যিবোৰ আচাৰ-ব্যৱহাৰ, ৰীতি-নীতি, বিশ্বাস, মূল্যবোধ, ভাষা, সাহিত্য, ধর্ম, কলা, সাজ-পোছাক আৰু জীৱন-যাপন পদ্ধতি আয়ত্ত কৰে, সেই সকলোবোৰৰ সমষ্টিয়েই সংস্কৃতি।

বিভিন্ন পণ্ডিতে সংস্কৃতিৰ বিভিন্ন সংজ্ঞা আগবঢ়াইছে। নৃতত্ত্ববিদ ই. বি. টাইলৰে সংস্কৃতিৰ এক বিস্তৃত সংজ্ঞা আগবঢ়াইছিল। তেওঁৰ মতে, জ্ঞান, বিশ্বাস, কলা, নৈতিকতা, আইন, ৰীতি-নীতি

আৰু সমাজৰ সদস্য হিচাপে মানুহে আহৰণ কৰা অন্যান্য সামৰ্থ্য আৰু অভ্যাসৰ জটিল সমষ্টিয়েই সংস্কৃতি।

সংস্কৃতিৰ প্ৰধান বৈশিষ্ট্যসমূহ হ'ল–

১। সংস্কৃতি সামাজিক সম্পদ।

২। সংস্কৃতি মানুহে আহৰণ কৰে।

৩। সংস্কৃতি প্ৰজন্মৰ পৰা প্ৰজন্মলৈ প্ৰবাহিত হয়।

৪। সংস্কৃতি পৰিৱৰ্তনশীল।

৫। সংস্কৃতিয়ে সমাজৰ পৰিচয় বহন কৰে।

গতিকে সংস্কৃতি কেৱল নৃত্য-গীত বা উৎসৱৰ মাজতে সীমাবদ্ধ নহয়; ই মানুহৰ সমগ্ৰ সামাজিক জীৱনৰ প্ৰতিফলন।

২। সংস্কৃতিৰ প্ৰধান উপাদানসমূহ আলোচনা কৰা।

উত্তৰ:

সংস্কৃতিৰ উপাদানসমূহক সাধাৰণতে দুটা ভাগত বিভক্ত কৰা হয়।

১। বস্তুগত উপাদান:

মানুহে নিজৰ প্ৰয়োজন পূৰণৰ বাবে নিৰ্মাণ কৰা দৃশ্যমান সামগ্ৰীসমূহ বস্তুগত সংস্কৃতিৰ অন্তৰ্গত। যেনে–ঘৰ-দুৱাৰ, সাজ-পোছাক, অলংকাৰ, কৃষি সঁজুলি, বাচন-বৰ্তন, যান-বাহন আদি।

২। অবস্তুগত উপাদান:

মানুহৰ বিশ্বাস, মূল্যবোধ, ভাষা, ধৰ্ম, নৈতিকতা, ৰীতি-নীতি, লোকবিশ্বাস, পৰম্পৰা আৰু সামাজিক নিয়মসমূহ অবস্তুগত সংস্কৃতিৰ অন্তৰ্গত।

ইয়াৰ উপৰি সংস্কৃতিৰ আন কিছুমান গুৰুত্বপূৰ্ণ উপাদান হ'ল–

ভাষা আৰু সাহিত্য।

ধর্ম আৰু বিশ্বাস।

সামাজিক আচাৰ-অনুষ্ঠান।

লোককলা আৰু লোকসংগীত।

খাদ্যাভ্যাস।

সাজ-পোছাক আৰু অলংকাৰ।

নৃত্য আৰু উৎসৱ।

এই উপাদানসমূহৰ সমন্বয়ত এখন সমাজৰ সংস্কৃতি গঢ় লৈ উঠে।

৩। সংস্কৃতিৰ স্বৰূপ বা বৈশিষ্ট্যসমূহ লিখা।

উত্তৰ:

সংস্কৃতিৰ স্বৰূপ বহুমুখী। ইয়াৰ প্ৰধান বৈশিষ্ট্যসমূহ হ'ল–

১। সামাজিক: সংস্কৃতি ব্যক্তিগত সম্পদ নহয়; ই সমাজৰ সামূহিক সম্পদ।

২। অৰ্জিত: মানুহে জন্মগতভাৱে সংস্কৃতি লাভ নকৰে। সামাজিক পৰিৱেশৰ পৰা শিকি আয়ত্ত কৰে।

৩। পৰম্পৰাগত: সংস্কৃতি এটা প্ৰজন্মৰ পৰা আন এটা প্ৰজন্মলৈ প্ৰবাহিত হয়।

৪। পৰিৱৰ্তনশীল: সময়, পৰিৱেশ আৰু সামাজিক পৰিস্থিতিৰ পৰিৱৰ্তনৰ লগে লগে সংস্কৃতিৰো পৰিৱৰ্তন ঘটে।

৫। সমন্বয়ধৰ্মী: বিভিন্ন জাতি-জনগোষ্ঠীৰ মাজত সাংস্কৃতিক আদান-প্ৰদানৰ ফলত সংস্কৃতি সমৃদ্ধ হয়।

৬। পৰিচয়বাহক: সংস্কৃতিয়ে এটা জাতি বা জনগোষ্ঠীক স্বকীয় পৰিচয় প্ৰদান কৰে।

সেয়েহে সংস্কৃতি হৈছে এক গতিশীল আৰু পৰিৱৰ্তনশীল সামাজিক প্ৰক্ৰিয়া।

৪। বস্তুগত আৰু অবস্তুগত সংস্কৃতিৰ মাজৰ পাৰ্থক্য লিখা।

উত্তৰ:

বস্তুগত আৰু অবস্তুগত সংস্কৃতি সংস্কৃতিৰ দুটা প্ৰধান ভাগ।

বস্তুগত সংস্কৃতি: মানুহে নিৰ্মাণ কৰা দৃশ্যমান আৰু স্পৰ্শ কৰিব পৰা সামগ্ৰীসমূহ ইয়াৰ অন্তৰ্গত। যেনে—ঘৰ, বস্ত্ৰ, অলংকাৰ, কৃষি সঁজুলি, যান-বাহন আদি।

অবস্তুগত সংস্কৃতি: মানুহৰ বিশ্বাস, মূল্যবোধ, ভাষা, ধৰ্ম, নৈতিকতা, ৰীতি-নীতি আৰু পৰম্পৰা ইয়াৰ অন্তৰ্গত।

দুয়োটাৰ মাজৰ পাৰ্থক্যসমূহ হ'ল—

১। বস্তুগত সংস্কৃতি দৃশ্যমান; অবস্তুগত সংস্কৃতি সাধাৰণতে অদৃশ্য।

২। বস্তুগত সংস্কৃতি স্পৰ্শ কৰিব পাৰি; অবস্তুগত সংস্কৃতি অনুভৱ আৰু অনুশীলন কৰিব পাৰি।

৩। বস্তুগত সংস্কৃতিৰ উদাহৰণ হ'ল সাজ-পোছাক আৰু ঘৰ-দুৱাৰ। অবস্তুগত সংস্কৃতিৰ উদাহৰণ হ'ল বিশ্বাস আৰু মূল্যবোধ।

৪। বস্তুগত সংস্কৃতিৰ পৰিৱৰ্তন বহু সময়ত দ্ৰুত হয়; অবস্তুগত সংস্কৃতিৰ পৰিৱৰ্তন তুলনামূলকভাৱে লেহেমীয়া হ'ব পাৰে।

দুয়োটা উপাদান পৰস্পৰ নিৰ্ভৰশীল আৰু সমাজৰ সাংস্কৃতিক জীৱন গঠনত সমানেই গুৰুত্বপূৰ্ণ।

৫। সংস্কৃতি অধ্যয়নৰ প্ৰয়োজনীয়তা আলোচনা কৰা।

উত্তৰ:

সংস্কৃতি অধ্যয়ন মানৱ সমাজৰ ইতিহাস, পৰম্পৰা, বিশ্বাস আৰু জীৱন-যাপন পদ্ধতি বুজি পোৱাৰ এক গুৰুত্বপূৰ্ণ মাধ্যম।

ইয়াৰ প্ৰয়োজনীয়তাসমূহ হ'ল–

১। নিজৰ পৰিচয় লাভ: সংস্কৃতি অধ্যয়নে নিজৰ জাতি, জনগোষ্ঠী আৰু সমাজৰ পৰিচয় জানিবলৈ সহায় কৰে।

২। ঐতিহ্য সংৰক্ষণ: পুৰণি পৰম্পৰা, লোকগীত, লোককথা, নৃত্য আৰু উৎসৱ সংৰক্ষণত সহায় কৰে।

৩। সামাজিক সম্প্ৰীতি: বিভিন্ন জনগোষ্ঠীৰ সংস্কৃতিৰ বিষয়ে জানিলে পাৰস্পৰিক বুজাবুজি বৃদ্ধি পায়।

৪। ইতিহাসৰ জ্ঞান: সংস্কৃতিৰ মাজেৰে এটা সমাজৰ অতীতৰ বিষয়ে জানিব পাৰি।

৫। গৱেষণাৰ ক্ষেত্ৰ: নৃতত্ত্ব, সমাজতত্ত্ব, ভাষাবিজ্ঞান আৰু ইতিহাসৰ গৱেষণাত সংস্কৃতি অধ্যয়ন অতি প্ৰয়োজনীয়।

৬। সাংস্কৃতিক বৈচিত্ৰ্যৰ মূল্যায়ন: বিভিন্ন জনগোষ্ঠীৰ স্বকীয়তা আৰু পৰম্পৰাৰ প্ৰতি সন্মান বৃদ্ধি কৰে।

সেয়েহে সমাজৰ সামগ্ৰিক বিকাশ আৰু সাংস্কৃতিক ঐতিহ্য সংৰক্ষণৰ বাবে সংস্কৃতি অধ্যয়ন অপৰিহাৰ্য।

প্ৰশ্ন ১। সংস্কৃতিৰ সংজ্ঞা দিয়া। সংস্কৃতিৰ উপাদানসমূহৰ বিষয়ে বিশদভাৱে আলোচনা কৰা।

উত্তৰঃ সংস্কৃতি মানৱ সমাজৰ এক অবিচ্ছেদ্য অংগ। মানুহে সমাজত বাস কৰি যি জীৱন-যাপন পদ্ধতি, আচাৰ-ব্যৱহাৰ, ৰীতি-নীতি, বিশ্বাস, পৰম্পৰা, ভাষা, সাহিত্য, ধৰ্ম, কলা, সংগীত, নৃত্য, সাজ-পোছাক, খাদ্যাভ্যাস আদি আয়ত্ত কৰে, সেই সকলোবোৰৰ সামগ্ৰিক ৰূপটোৱেই সংস্কৃতি। সংস্কৃতিৰ অবিহনে মানুহৰ সামাজিক জীৱন সম্পূৰ্ণ হ'ব নোৱাৰে। সংস্কৃতিয়ে মানুহক কেৱল জীৱন-যাপনৰ পদ্ধতিয়েই প্ৰদান নকৰে, বৰং মানুহৰ ব্যক্তিত্ব, সামাজিক পৰিচয় আৰু মানসিক বিকাশতো বিশেষ ভূমিকা পালন কৰে।

প্রতিখন সমাজৰ সংস্কৃতি স্বকীয়। ভৌগোলিক অৱস্থান, জলবায়ু, ধর্মীয় বিশ্বাস, সামাজিক পৰিৱেশ, অর্থনৈতিক অৱস্থা আৰু ঐতিহাসিক পটভূমিৰ ওপৰত ভিত্তি কৰি বিভিন্ন সমাজৰ সংস্কৃতিৰ সৃষ্টি হয়। অসমৰ বিভিন্ন জনগোষ্ঠী যেনে—বড়ো, কার্বি, ডিমাছা, তিৱা, মিচিং, ৰাভা আদি জনগোষ্ঠীৰ মাজত থকা ভাষা, সাজ-পোছাক, খাদ্যাভ্যাস, উৎসৱ-পার্বণ আৰু লোকবিশ্বাসৰ পার্থক্যই সাংস্কৃতিক বৈচিত্র্যৰ সুন্দৰ নিদর্শন দাঙি ধৰে।

সংস্কৃতিৰ সংজ্ঞা

'সংস্কৃতি' শব্দটো সংস্কৃত ভাষাৰ 'কৃ' ধাতুৰ পৰা উৎপন্ন হোৱা বুলি ব্যুৎপত্তিগতভাৱে ব্যাখ্যা কৰা হয়। সাধাৰণ অর্থত সংস্কৃতি বুলিলে মানুহৰ পৰিশীলিত জীৱন-পদ্ধতি আৰু সামাজিক আচৰণৰ সামগ্রিক ৰূপটোক বুজোৱা হয়।

বিভিন্ন পণ্ডিতে সংস্কৃতিৰ বিভিন্ন সংজ্ঞা আগবঢ়াইছে।

১। ই. বি. টাইলৰৰ সংজ্ঞা:

প্রখ্যাত ইংৰাজ নৃতত্ত্ববিদ এডৱার্ড বার্নেট টাইলৰে তেওঁৰ Primitive Culture নামৰ গ্রন্থত সংস্কৃতিৰ এক বহুলভাৱে স্বীকৃত সংজ্ঞা আগবঢ়াইছে। তেওঁৰ মতে, জ্ঞান, বিশ্বাস, কলা, নৈতিকতা, আইন, ৰীতি-নীতি আৰু সমাজৰ সদস্য হিচাপে মানুহে আহৰণ কৰা অন্যান্য সামর্থ্য আৰু অভ্যাসৰ জটিল সমষ্টিয়েই সংস্কৃতি।

২। ব্রনিছল মেলিন'স্কিৰ দৃষ্টিভংগী:

মেলিন'স্কিয়ে সংস্কৃতিক মানুহৰ মৌলিক প্রয়োজন পূৰণৰ সৈতে জড়িত এক সামাজিক ব্যৱস্থা হিচাপে ব্যাখ্যা কৰিছে। তেওঁৰ মতে, মানুহৰ খাদ্য, বাসস্থান, নিৰাপত্তা আৰু সামাজিক জীৱনৰ বিভিন্ন প্রয়োজন পূৰণত সংস্কৃতিয়ে সহায় কৰে।

৩। ক্লিফর্ড গীর্টজৰ দৃষ্টিভংগী:

গীর্টজৰ মতে, সংস্কৃতি হৈছে মানুহে নিজে সৃষ্টি কৰা অর্থ, প্রতীক আৰু বিশ্বাসৰ এক জাল, যাৰ মাজত মানুহে নিজৰ জীৱনক বুজি পায় আৰু সামাজিক আচৰণ নির্ধাৰণ কৰে।

এই সংজ্ঞাসমূহৰ পৰা বুজিব পাৰি যে সংস্কৃতি কেৱল নৃত্য-গীত, উৎসৱ-পার্বণ বা সাজ-পোছাকৰ মাজতে সীমাবদ্ধ নহয়। ই মানুহৰ সমগ্ৰ সামাজিক জীৱনৰ প্ৰকাশ।

সংস্কৃতিৰ প্ৰধান উপাদানসমূহ

সংস্কৃতিৰ উপাদানসমূহক সাধাৰণতে দুটা প্ৰধান ভাগত বিভক্ত কৰা হয়–

১। বস্তুগত সংস্কৃতি।

২। অবস্তুগত সংস্কৃতি।

১। বস্তুগত সংস্কৃতি

মানুহে নিজৰ দৈনন্দিন জীৱনৰ প্ৰয়োজন পূৰণৰ বাবে যিবোৰ দৃশ্যমান আৰু স্পৰ্শ কৰিব পৰা সামগ্ৰী সৃষ্টি কৰে, সেইবোৰক বস্তুগত সংস্কৃতি বোলে।

বস্তুগত সংস্কৃতিৰ অন্তৰ্গত উপাদানসমূহ হ'ল–

ক) ঘৰ-দুৱাৰ আৰু বাসস্থান:

মানুহৰ বাসস্থান নিৰ্মাণৰ পদ্ধতি সংস্কৃতিৰ এক গুৰুত্বপূৰ্ণ উপাদান। বিভিন্ন জনগোষ্ঠীৰ বাসস্থান নিৰ্মাণৰ পদ্ধতি বেলেগ বেলেগ। অসমৰ বড়ো, কাৰ্বি, তিৱা, মিচিং আদি জনগোষ্ঠীৰ পৰম্পৰাগত গৃহনিৰ্মাণ পদ্ধতিত স্বকীয় বৈশিষ্ট্য দেখা যায়।

খ) সাজ-পোছাক আৰু অলংকাৰ:

প্ৰতিটো জনগোষ্ঠীৰ সাজ-পোছাক আৰু অলংকাৰৰ নিজস্ব পৰিচয় আছে। বড়োসকলৰ দখনা, কাৰ্বিসকলৰ পিনি-পেকক, মিচিংসকলৰ গালুক আৰু তিৱাসকলৰ পৰম্পৰাগত বস্ত্ৰ-অলংকাৰে তেওঁলোকৰ সাংস্কৃতিক পৰিচয় বহন কৰে।

গ) খাদ্যাভ্যাস:

খাদ্যাভ্যাসো বস্তুগত সংস্কৃতিৰ এক গুৰুত্বপূৰ্ণ অংশ। ভৌগোলিক পৰিৱেশ, কৃষি ব্যৱস্থা আৰু স্থানীয় সম্পদৰ ওপৰত ভিত্তি কৰি বিভিন্ন জনগোষ্ঠীৰ খাদ্যাভ্যাস গঢ় লৈ উঠে।

ঘ) কৃষি সঁজুলি আৰু কাৰিকৰী সামগ্ৰী:

কোৰ, নাঙল, দা, কটাৰী, তাঁতশাল, মাছ ধৰা সঁজুলি আদি বস্তুগত সংস্কৃতিৰ অন্তর্গত।

ঙ) শিল্প আৰু স্থাপত্য:

মন্দিৰ, নামঘৰ, ৰাজপ্ৰাসাদ, স্মৃতিসৌধ, মৃৎশিল্প, বাঁহ-বেতৰ সামগ্ৰী আদি বস্তুগত সংস্কৃতিৰ উদাহৰণ।

২। অবস্তুগত সংস্কৃতি

মানুহৰ চিন্তা-চেতনা, বিশ্বাস, মূল্যবোধ, আচাৰ-ব্যৱহাৰ, ধর্ম, ভাষা, নৈতিকতা আৰু সামাজিক নিয়মসমূহক অবস্তুগত সংস্কৃতি বোলে। এই উপাদানসমূহ দৃশ্যমান নহয় যদিও মানুহৰ সামাজিক জীৱনত ইয়াৰ প্ৰভাৱ অতি গভীৰ।

ইয়াৰ প্ৰধান উপাদানসমূহ হ'ল–

ক) ভাষা:

ভাষা সংস্কৃতিৰ অন্যতম প্ৰধান বাহক। ভাষাৰ জৰিয়তে মানুহে নিজৰ চিন্তা-ভাৱনা, অভিজ্ঞতা, জ্ঞান আৰু পৰম্পৰা প্ৰকাশ কৰে। ভাষাৰ মাজেৰে এটা জনগোষ্ঠীৰ ইতিহাস আৰু সাংস্কৃতিক পৰিচয় সংৰক্ষিত হৈ থাকে।

খ) ধর্ম আৰু বিশ্বাস:

ধর্মীয় বিশ্বাস আৰু আধ্যাত্মিক ধাৰণাই মানুহৰ জীৱন-পদ্ধতি আৰু সামাজিক আচৰণ নিয়ন্ত্ৰণ কৰে। অসমৰ বিভিন্ন জনগোষ্ঠীৰ মাজত প্ৰকৃতি পূজা, পূর্বপুৰুষৰ উপাসনা আৰু বিভিন্ন লোকবিশ্বাসৰ প্ৰচলন দেখা যায়।

গ) ৰীতি-নীতি আৰু পৰম্পৰা:

জন্ম, বিবাহ, মৃত্যু, কৃষিকার্য, উৎসৱ-পার্বণ আদিৰ লগত জড়িত বিভিন্ন সামাজিক নিয়ম আৰু পৰম্পৰা অবস্তুগত সংস্কৃতিৰ অন্তর্গত।

ঘ) নৈতিকতা আৰু মূল্যবোধ:

সত্যবাদিতা, সততা, শ্রদ্ধা, সহনশীলতা, সহযোগিতা, পৰোপকাৰিতা আদি নৈতিক মূল্যবোধে মানুহৰ সামাজিক জীৱন সুস্থ আৰু শৃংখলিত কৰি ৰাখে।

ঙ) লোকসাহিত্য:

লোকগীত, লোককথা, সাধুকথা, প্ৰবাদ-প্ৰবচন, ফকৰা-যোজনা, নিচুকনি গীত আদি অবস্তুগত সংস্কৃতিৰ গুৰুত্বপূৰ্ণ উপাদান।

চ) সামাজিক অনুষ্ঠান আৰু উৎসৱ:

বিহু, বাগৰুম্বা, বাইখো, ৰানছুৱা, জোনবিল মেলা আদি অসমৰ বিভিন্ন জনগোষ্ঠীৰ সামাজিক আৰু সাংস্কৃতিক জীৱনৰ সৈতে জড়িত।

সংস্কৃতিৰ আন কিছুমান গুৰুত্বপূৰ্ণ উপাদান

উপৰোক্ত দুটা প্ৰধান ভাগৰ উপৰি সংস্কৃতিৰ কিছুমান বিশেষ উপাদান আছে। সেইবোৰ হ'ল–

১। জ্ঞান আৰু শিক্ষা।

২। সামাজিক অনুষ্ঠান-প্ৰতিষ্ঠান।

৩। লোককলা আৰু সংগীত।

৪। সামাজিক আচৰণ আৰু যোগাযোগ।

৫। পৰম্পৰাগত চিকিৎসা আৰু থলুৱা জ্ঞান।

৬। ৰাজনৈতিক আৰু অৰ্থনৈতিক ব্যৱস্থা।

এই উপাদানসমূহে এখন সমাজৰ সামগ্ৰিক সাংস্কৃতিক পৰিৱেশ গঢ়ি তোলে।

সংস্কৃতিৰ উপাদানসমূহৰ পাৰস্পৰিক সম্পৰ্ক

সংস্কৃতিৰ বস্তুগত আৰু অবস্তুগত উপাদানসমূহ পৰস্পৰৰ পৰা সম্পূৰ্ণ পৃথক নহয়। বৰং দুয়োটাই পৰস্পৰৰ ওপৰত নিৰ্ভৰশীল। উদাহৰণস্বৰূপে, পৰম্পৰাগত তাঁতশাল বস্তুগত সংস্কৃতিৰ অন্তৰ্গত; কিন্তু তাঁতশালত কাপোৰ বোৱাৰ কৌশল, নক্সা, ৰং আৰু সেই কাপোৰৰ সৈতে জড়িত সামাজিক বিশ্বাস অবস্তুগত সংস্কৃতিৰ অন্তৰ্গত।

একেদৰে, এটা জনগোষ্ঠীৰ পৰম্পৰাগত সাজ-পোছাক কেৱল পৰিধানৰ সামগ্ৰী নহয়। ইয়াৰ লগত সেই জনগোষ্ঠীৰ ইতিহাস, পৰিচয়, সামাজিক মৰ্যাদা আৰু সাংস্কৃতিক মূল্যবোধ জড়িত হৈ থাকে।

সামগ্ৰিকভাৱে ক'ব পাৰি যে সংস্কৃতি হৈছে মানৱ সমাজৰ এক জীৱন্ত সম্পদ। ইয়াৰ বস্তুগত আৰু অবস্তুগত উপাদানসমূহৰ সমন্বয়ত এখন সমাজৰ স্বকীয় পৰিচয় গঢ় লৈ উঠে। অসমৰ বিভিন্ন জনগোষ্ঠীৰ সংস্কৃতিৰ বৈচিত্ৰ্যই অসমীয়া সমাজ-সংস্কৃতিক অধিক সমৃদ্ধ কৰি তুলিছে। সেয়েহে সংস্কৃতিৰ উপাদানসমূহৰ অধ্যয়ন, সংৰক্ষণ আৰু বিকাশৰ প্ৰতি সকলোৱে সচেতন হোৱা উচিত।

প্ৰশ্ন ২। সংস্কৃতিৰ স্বৰূপ আৰু বৈশিষ্ট্যসমূহ উদাহৰণসহ আলোচনা কৰা।

উত্তৰঃ সংস্কৃতি হৈছে মানৱ সমাজৰ জীৱন-প্ৰণালী, চিন্তা-চেতনা, বিশ্বাস, আচাৰ-ব্যৱহাৰ আৰু পৰম্পৰাৰ সামগ্ৰিক প্ৰকাশ। মানুহ জন্মগতভাৱে কোনো সংস্কৃতিৰ অধিকাৰী হৈ জন্মগ্ৰহণ নকৰে। বৰং সমাজত বাস কৰি পৰিয়াল, শিক্ষা, সামাজিক পৰিৱেশ আৰু বিভিন্ন অনুষ্ঠানৰ জৰিয়তে সংস্কৃতি আহৰণ কৰে। সংস্কৃতিৰ মাজেৰে মানুহে নিজৰ সামাজিক পৰিচয় লাভ কৰাৰ লগতে সমাজৰ নিয়ম-নীতি আৰু মূল্যবোধৰ সৈতে পৰিচিত হয়।

সংস্কৃতিৰ স্বৰূপ বুজিবলৈ ইয়াৰ বিভিন্ন বৈশিষ্ট্যৰ বিষয়ে আলোচনা কৰা প্ৰয়োজন।

সংস্কৃতিৰ স্বৰূপ

সংস্কৃতিৰ স্বৰূপ বুলিলে সংস্কৃতিৰ প্ৰকৃতি, চৰিত্ৰ, গঠন আৰু কাৰ্যপদ্ধতিক বুজোৱা হয়। সংস্কৃতি এক স্থিৰ বা অপৰিৱৰ্তনীয় বিষয় নহয়। ই সমাজৰ পৰিৱৰ্তনৰ লগে লগে পৰিৱৰ্তিত হৈ থাকে। সংস্কৃতিৰ মাজত পৰম্পৰা আৰু আধুনিকতাৰ এক সমন্বয় দেখা যায়।

সংস্কৃতিৰ স্বৰূপৰ প্ৰধান দিশসমূহ হ'ল–

১। সংস্কৃতি সামাজিক সম্পদ:

সংস্কৃতি কোনো এজন ব্যক্তিৰ একক সৃষ্টি নহয়। ই সমাজৰ সামূহিক অভিজ্ঞতা আৰু জীৱন-যাপনৰ ফল। এখন সমাজৰ মানুহে একেলগে বাস কৰি যিবোৰ আচাৰ-ব্যৱহাৰ আৰু পৰম্পৰা গঢ়ি তোলে, সেইবোৰেই সংস্কৃতিৰ অংশ হয়।

২। সংস্কৃতি আহৰণ কৰা বিষয়:

মানুহে জন্মৰ সময়ত ভাষা, ধৰ্ম, ৰীতি-নীতি বা সামাজিক আচৰণৰ জ্ঞান লৈ নাহে। সমাজত বাস কৰি আনৰ পৰা শিকে। সেয়েহে সংস্কৃতি জন্মগত নহয়, ই আহৰণ কৰা বিষয়।

৩। সংস্কৃতি পৰম্পৰাগত:

সংস্কৃতি এটা প্ৰজন্মৰ পৰা আন এটা প্ৰজন্মলৈ প্ৰবাহিত হয়। পিতৃ-মাতৃ, ককা-আইতা আৰু সমাজৰ জ্যেষ্ঠ লোকসকলৰ পৰা নতুন প্ৰজন্মই বিভিন্ন পৰম্পৰা আৰু আচাৰ-ব্যৱহাৰ শিকে।

৪। সংস্কৃতি পৰিৱৰ্তনশীল:

সময়ৰ লগে লগে মানুহৰ জীৱন-যাপন পদ্ধতি, শিক্ষা, প্ৰযুক্তি আৰু সামাজিক চিন্তা-চেতনাৰ পৰিৱৰ্তন ঘটে। তাৰ ফলত সংস্কৃতিৰো পৰিৱৰ্তন হয়।

৫। সংস্কৃতি সমন্বয়ধৰ্মী:

বিভিন্ন জনগোষ্ঠীৰ মাজত যোগাযোগ আৰু সাংস্কৃতিক আদান-প্ৰদানৰ ফলত সংস্কৃতিৰ বিকাশ ঘটে। অসমৰ সংস্কৃতি ইয়াৰ এক উল্লেখযোগ্য উদাহৰণ।

সংস্কৃতিৰ প্ৰধান বৈশিষ্ট্যসমূহ

১। সংস্কৃতি সামাজিক

সংস্কৃতিৰ মূল ভিত্তি হৈছে সমাজ। মানুহে সমাজৰ বাহিৰত বাস কৰি সম্পূৰ্ণ সাংস্কৃতিক জীৱন গঢ়ি তুলিব নোৱাৰে। সমাজৰ সদস্যসকলৰ মাজত থকা পাৰস্পৰিক সম্পৰ্ক, সহযোগিতা আৰু যোগাযোগৰ ফলত সংস্কৃতিৰ সৃষ্টি হয়।

উদাহৰণস্বৰূপে, অসমৰ বিহু উৎসৱ কেৱল এজন ব্যক্তিৰ উৎসৱ নহয়। ই সমগ্ৰ সমাজৰ অংশগ্ৰহণ আৰু সহযোগিতাৰ মাজেৰে উদযাপিত হয়।

২। সংস্কৃতি আহৰণ কৰা হয়

সংস্কৃতি মানুহে সামাজিকীকৰণৰ জৰিয়তে আয়ত্ত কৰে। পৰিয়াল হৈছে সংস্কৃতি শিক্ষাৰ প্ৰথম অনুষ্ঠান। শিশুৱে পৰিয়ালৰ পৰা ভাষা, খাদ্যাভ্যাস, আচাৰ-ব্যৱহাৰ আৰু সামাজিক নিয়ম শিকে। পৰৱৰ্তী সময়ত বিদ্যালয়, ধৰ্মীয় অনুষ্ঠান আৰু সমাজৰ পৰা বিভিন্ন সাংস্কৃতিক জ্ঞান আহৰণ কৰে।

৩। সংস্কৃতি প্ৰজন্মৰ পৰা প্ৰজন্মলৈ প্ৰবাহিত হয়

সংস্কৃতিৰ অন্যতম বৈশিষ্ট্য হৈছে ইয়াৰ ধাৰাবাহিকতা। এটা প্ৰজন্মই যি পৰম্পৰা, জ্ঞান আৰু অভিজ্ঞতা আহৰণ কৰে, সেইবোৰ পৰৱৰ্তী প্ৰজন্মৰ মাজলৈ প্ৰেৰণ কৰে।

অসমৰ বিভিন্ন জনগোষ্ঠীৰ লোকগীত, লোককথা, নৃত্য, উৎসৱ আৰু পৰম্পৰাগত চিকিৎসা পদ্ধতি ইয়াৰ উদাহৰণ।

৪। সংস্কৃতি পৰিৱৰ্তনশীল

সংস্কৃতি সদায় একে অৱস্থাত নাথাকে। সামাজিক, অৰ্থনৈতিক, ৰাজনৈতিক আৰু প্ৰযুক্তিগত পৰিৱৰ্তনৰ লগে লগে সংস্কৃতিৰো পৰিৱৰ্তন ঘটে।

উদাহৰণস্বৰূপে, আগতে অসমৰ গ্ৰামাঞ্চলত যোগাযোগৰ বাবে চিঠি-পত্ৰৰ ব্যৱহাৰ অধিক আছিল। বৰ্তমান মোবাইল ফোন আৰু ইণ্টাৰনেটৰ জৰিয়তে মানুহে যোগাযোগ কৰে। ইয়াৰ ফলত যোগাযোগৰ সাংস্কৃতিক পদ্ধতিত পৰিৱৰ্তন আহিছে।

৫। সংস্কৃতি বৈচিত্ৰ্যপূৰ্ণ

পৃথিৱীৰ সকলো সমাজৰ সংস্কৃতি একে নহয়। ভৌগোলিক পৰিৱেশ, জলবায়ু, ইতিহাস, ধর্ম আৰু সামাজিক পৰিস্থিতিৰ ওপৰত ভিত্তি কৰি সংস্কৃতিৰ বৈচিত্র্য সৃষ্টি হয়।

অসমৰ বড়ো, কার্বি, ডিমাছা, তিৱা, মিচিং, ৰাভা আদি জনগোষ্ঠীৰ মাজত ভাষা, সাজ-পোছাক, নৃত্য, খাদ্যাভ্যাস আৰু উৎসৱৰ ক্ষেত্রত বিভিন্নতা দেখা যায়।

৬। সংস্কৃতি প্রতীকধর্মী

সংস্কৃতিৰ বিভিন্ন উপাদানে প্রতীকৰ ৰূপত বিশেষ অর্থ প্রকাশ কৰে। উদাহৰণস্বৰূপে, গামোচা অসমীয়া সমাজত সন্মান, মৰম আৰু আদৰৰ প্রতীক। একেদৰে জনগোষ্ঠীয় সাজ-পোছাকেও স্বকীয় পৰিচয় প্রকাশ কৰে।

৭। সংস্কৃতি অভিযোজনশীল

মানুহে নিজৰ পৰিৱেশ আৰু পৰিস্থিতিৰ সৈতে খাপ খুৱাই সংস্কৃতি গঢ়ি তোলে। জলবায়ু, ভৌগোলিক অৱস্থান আৰু প্রাকৃতিক সম্পদৰ ওপৰত ভিত্তি কৰি খাদ্যাভ্যাস, বাসস্থান আৰু জীৱিকা নির্ধাৰিত হয়।

৮। সংস্কৃতি আদান-প্রদানৰ ফলত সমৃদ্ধ হয়

বিভিন্ন সমাজৰ মাজত যোগাযোগ স্থাপন হ'লে তেওঁলোকৰ সংস্কৃতিৰ মাজত আদান-প্রদান ঘটে। অসমৰ সমাজ-সংস্কৃতি বিভিন্ন জনগোষ্ঠীৰ অৱদানৰ ফলত সমৃদ্ধ হৈছে।

৯। সংস্কৃতি মানুহৰ প্রয়োজন পূৰণ কৰে

সংস্কৃতিয়ে মানুহৰ সামাজিক, মানসিক, ধর্মীয় আৰু অর্থনৈতিক প্রয়োজন পূৰণত সহায় কৰে। সামাজিক উৎসৱে মানুহৰ মাজত আনন্দ আৰু সম্প্রীতিৰ সৃষ্টি কৰে। ধর্মীয় অনুষ্ঠান আৰু পৰম্পৰাই মানুহক মানসিক শান্তি প্রদান কৰে।

১০। সংস্কৃতিৰ এক সংহত ৰূপ আছে

সংস্কৃতিৰ বিভিন্ন উপাদান পৰস্পৰৰ সৈতে জড়িত। ভাষা, ধর্ম, খাদ্যাভ্যাস, সাজ-পোছাক আৰু সামাজিক নিয়ম পৃথকে পৃথকে থাকিলেও সামগ্ৰিকভাৱে ই এটা সংহত সাংস্কৃতিক ব্যৱস্থা গঠন কৰে।

সংস্কৃতিৰ স্বৰূপৰ ক্ষেত্ৰত অসমৰ জনগোষ্ঠীয় সমাজৰ উদাহৰণ

অসমৰ জনগোষ্ঠীয় সমাজৰ সংস্কৃতিৰ মাজত ওপৰোক্ত বৈশিষ্ট্যসমূহ স্পষ্টভাৱে দেখা যায়। বড়োসকলৰ বাথৌ ধর্মীয় পৰম্পৰা, কার্বিসকলৰ ৰংকেৰ উৎসৱ, ডিমাছাসকলৰ বুশু উৎসৱ আৰু তিৱাসকলৰ জোনবিল মেলা আদি সাংস্কৃতিক বৈচিত্ৰ্যৰ নিদর্শন।

এই উৎসৱসমূহৰ মাজেৰে জনগোষ্ঠীসমূহৰ সামাজিক ঐক্য, ধর্মীয় বিশ্বাস, অর্থনৈতিক জীৱন আৰু পৰম্পৰাগত জ্ঞান প্ৰকাশ পায়। সময়ৰ লগে লগে এই উৎসৱসমূহৰ উদযাপন পদ্ধতিত পৰিৱর্তন আহিলেও ইয়াৰ মূল সাংস্কৃতিক তাৎপর্য বর্তি আছে।

সামগ্ৰিকভাৱে ক'ব পাৰি যে সংস্কৃতি হৈছে এক গতিশীল, সামাজিক, পৰম্পৰাগত আৰু পৰিৱর্তনশীল প্ৰক্ৰিয়া। ই মানুহৰ জীৱনক অর্থপূর্ণ কৰি তোলাৰ লগতে সামাজিক পৰিচয় আৰু ঐক্য গঢ়ি তোলে। সংস্কৃতিৰ বৈশিষ্ট্যসমূহৰ অধ্যয়নৰ জৰিয়তে এখন সমাজৰ সামাজিক আৰু সাংস্কৃতিক জীৱন সম্পর্কে সম্যক জ্ঞান লাভ কৰিব পাৰি। সেয়েহে সংস্কৃতিৰ স্বৰূপ আৰু বৈশিষ্ট্যৰ অধ্যয়ন অতি গুৰুত্বপূর্ণ।

প্ৰশ্ন ৩। বস্তুগত আৰু অবস্তুগত সংস্কৃতিৰ বিষয়ে বিশদভাৱে আলোচনা কৰি দুয়োটাৰ পাৰস্পৰিক সম্পর্ক ব্যাখ্যা কৰা।

উত্তৰঃ সংস্কৃতি মানৱ সমাজৰ সামগ্ৰিক জীৱন-প্ৰণালীৰ প্ৰতিফলন। মানুহে নিজৰ দৈনন্দিন জীৱনৰ প্ৰয়োজন পূৰণৰ বাবে বিভিন্ন সামগ্ৰী সৃষ্টি কৰাৰ লগতে কিছুমান বিশ্বাস, মূল্যবোধ, ৰীতি-নীতি আৰু সামাজিক নিয়ম গঢ়ি তোলে। এই সকলোবোৰ উপাদানৰ সমষ্টিয়েই সংস্কৃতি।

সমাজবিজ্ঞান আৰু নৃতত্ত্ববিদ্যাৰ আলোচনাত সংস্কৃতিক সাধাৰণতে দুটা প্ৰধান ভাগত বিভক্ত কৰা হয়। সেইকেইটা হ'ল—বস্তুগত সংস্কৃতি আৰু অবস্তুগত সংস্কৃতি। এই দুয়োটা উপাদানে এখন সমাজৰ সাংস্কৃতিক জীৱন গঠনত গুৰুত্বপূর্ণ ভূমিকা পালন কৰে।

বস্তুগত সংস্কৃতিৰ অর্থ আৰু সংজ্ঞা

মানুহে নিজৰ দৈনন্দিন জীৱনৰ প্ৰয়োজন পূৰণৰ বাবে যিবোৰ দৃশ্যমান আৰু স্পৰ্শ কৰিব পৰা সামগ্ৰী সৃষ্টি কৰে, সেইবোৰক বস্তুগত সংস্কৃতি বোলে।

বস্তুগত সংস্কৃতিৰ অন্তৰ্গত সামগ্ৰীসমূহ মানুহৰ জ্ঞান, দক্ষতা, অভিজ্ঞতা আৰু কাৰিকৰী কৌশলৰ ফল। মানুহৰ বাসস্থান, সাজ-পোছাক, অলংকাৰ, খাদ্য প্ৰস্তুত কৰা সঁজুলি, কৃষি সঁজুলি, যান-বাহন, স্থাপত্য আৰু শিল্পকৰ্ম আদি ইয়াৰ উদাহৰণ।

বস্তুগত সংস্কৃতিৰ প্ৰধান উপাদানসমূহ

১। বাসস্থান:

ঘৰ-দুৱাৰ আৰু বাসস্থান নিৰ্মাণৰ পদ্ধতি বস্তুগত সংস্কৃতিৰ এক গুৰুত্বপূৰ্ণ উপাদান। বিভিন্ন জনগোষ্ঠীৰ ভৌগোলিক পৰিৱেশ আৰু জীৱন-যাপনৰ পদ্ধতিৰ ওপৰত ভিত্তি কৰি বাসস্থানৰ গঠন নিৰ্ধাৰিত হয়।

২। সাজ-পোছাক:

সাজ-পোছাকে মানুহৰ সামাজিক আৰু সাংস্কৃতিক পৰিচয় প্ৰকাশ কৰে। অসমৰ বিভিন্ন জনগোষ্ঠীৰ পৰম্পৰাগত বস্ত্ৰৰ নিজস্ব বৈশিষ্ট্য আছে।

৩। অলংকাৰ:

মহিলাসকলে ব্যৱহাৰ কৰা বিভিন্ন ধৰণৰ অলংকাৰ, যেনে—কাণফুলি, খাৰু, আঙঠি, হাৰ আদি বস্তুগত সংস্কৃতিৰ অন্তৰ্গত।

৪। খাদ্য আৰু খাদ্য প্ৰস্তুতকৰণৰ সামগ্ৰী:

পৰম্পৰাগত খাদ্যৰ লগতে খাদ্য প্ৰস্তুত কৰিবলৈ ব্যৱহাৰ কৰা বাচন-বৰ্তন আৰু সঁজুলিসমূহো বস্তুগত সংস্কৃতিৰ অংশ।

৫। কৃষি সঁজুলি:

নাঙল, কোৰ, দা, কটাৰী, জাল, জাকৈ আদি কৃষি আৰু জীৱিকাৰ সৈতে জড়িত সামগ্ৰী বস্তুগত সংস্কৃতিৰ অন্তৰ্গত।

৬। শিল্প আৰু স্থাপত্য:

মন্দিৰ, নামঘৰ, ৰাজপ্ৰাসাদ, ভাস্কৰ্য, মৃৎশিল্প, বাঁহ-বেতৰ সামগ্ৰী আৰু পৰম্পৰাগত হস্তশিল্প ইয়াৰ অন্তৰ্গত।

৭। প্ৰযুক্তি আৰু যাতায়াত:

মোবাইল ফোন, কম্পিউটাৰ, যান-বাহন, কৃষি যন্ত্ৰপাতি আদি আধুনিক বস্তুগত সংস্কৃতিৰ উদাহৰণ।

অবস্তুগত সংস্কৃতিৰ অৰ্থ আৰু সংজ্ঞা

মানুহৰ চিন্তা-চেতনা, বিশ্বাস, মূল্যবোধ, ধৰ্ম, ভাষা, নৈতিকতা, ৰীতি-নীতি, পৰম্পৰা আৰু সামাজিক নিয়মসমূহক অবস্তুগত সংস্কৃতি বোলে।

অবস্তুগত সংস্কৃতি সাধাৰণতে স্পৰ্শ কৰিব পৰা নাযায়। কিন্তু মানুহৰ আচৰণ, সামাজিক সম্পৰ্ক আৰু জীৱন-যাপনৰ পদ্ধতিত ইয়াৰ প্ৰভাৱ স্পষ্টভাৱে দেখা যায়।

অবস্তুগত সংস্কৃতিৰ প্ৰধান উপাদানসমূহ

১। ভাষা:

ভাষা অবস্তুগত সংস্কৃতিৰ অন্যতম প্ৰধান উপাদান। ভাষাৰ জৰিয়তে মানুহে নিজৰ চিন্তা-ভাৱনা, অভিজ্ঞতা আৰু জ্ঞান প্ৰকাশ কৰে। ভাষাৰ মাজেৰে এটা জনগোষ্ঠীৰ ইতিহাস আৰু পৰম্পৰা সংৰক্ষিত হৈ থাকে।

২। ধৰ্ম আৰু ধৰ্মীয় বিশ্বাস:

ধৰ্ম আৰু বিশ্বাসে মানুহৰ জীৱন-পদ্ধতি আৰু আচৰণক প্ৰভাৱিত কৰে। বিভিন্ন জনগোষ্ঠীৰ ধৰ্মীয় আচাৰ-অনুষ্ঠান আৰু পূজা-পাৰ্বণ ইয়াৰ উদাহৰণ।

৩। সামাজিক ৰীতি-নীতি:

জন্ম, বিবাহ, মৃত্যু আৰু অন্যান্য সামাজিক অনুষ্ঠানৰ সৈতে জড়িত পৰম্পৰাগত নিয়মসমূহ অবস্তুগত সংস্কৃতিৰ অন্তর্গত।

৪। নৈতিকতা আৰু মূল্যবোধ:

সত্যবাদিতা, সততা, শ্রদ্ধা, মৰম, সহনশীলতা, সহযোগিতা আৰু পৰোপকাৰিতা আদি মূল্যবোধে সমাজৰ সুস্থতা বজাই ৰাখে।

৫। লোকবিশ্বাস:

প্রকৃতি, জীৱ-জন্তু, গছ-গছনি আৰু বিভিন্ন অলৌকিক শক্তিৰ বিষয়ে থকা পৰম্পৰাগত বিশ্বাস লোকবিশ্বাসৰ অন্তর্গত।

৬। লোকসাহিত্য:

লোকগীত, লোককথা, সাধুকথা, প্রবাদ-প্রবচন, ফকৰা-যোজনা আৰু নিচুকনি গীত অবস্তুগত সংস্কৃতিৰ গুৰুত্বপূর্ণ উপাদান।

৭। উৎসৱ-পার্বণ:

বিহু, বাগৰুম্বা, ৰংকেৰ, বুশু, জোনবিল মেলা আদি উৎসৱৰ সৈতে জড়িত বিশ্বাস, সামাজিক মূল্যবোধ আৰু পৰম্পৰা অবস্তুগত সংস্কৃতিৰ অংশ।

বস্তুগত আৰু অবস্তুগত সংস্কৃতিৰ মাজৰ পার্থক্য

১। বস্তুগত সংস্কৃতি দৃশ্যমান আৰু স্পর্শ কৰিব পৰা; অবস্তুগত সংস্কৃতি সাধাৰণতে অদৃশ্য আৰু স্পর্শ কৰিব নোৱাৰি।

২। বস্তুগত সংস্কৃতিৰ উদাহৰণ ঘৰ, সাজ-পোছাক, অলংকাৰ, কৃষি সঁজুলি আদি। আনহাতে অবস্তুগত সংস্কৃতিৰ উদাহৰণ ভাষা, ধর্ম, বিশ্বাস, মূল্যবোধ আৰু ৰীতি-নীতি।

৩। বস্তুগত সংস্কৃতি মানুহৰ কাৰিকৰী দক্ষতা আৰু সৃষ্টিশীলতাৰ প্ৰকাশ। অবস্তুগত সংস্কৃতি মানুহৰ চিন্তা-চেতনা আৰু সামাজিক আচৰণৰ প্ৰকাশ।

৪। বস্তুগত সংস্কৃতিৰ পৰিৱৰ্তন বহু ক্ষেত্ৰত তুলনামূলকভাৱে দ্ৰুত। অবস্তুগত সংস্কৃতিৰ পৰিৱৰ্তন কিছুমান ক্ষেত্ৰত লেহেমীয়া হয়।

৫। বস্তুগত সংস্কৃতিৰ সামগ্ৰী সংৰক্ষণৰ বাবে ভৌতিক ব্যৱস্থা প্ৰয়োজন। অবস্তুগত সংস্কৃতি সংৰক্ষণৰ বাবে শিক্ষা, চৰ্চা আৰু পৰম্পৰাগত জ্ঞানৰ প্ৰচাৰ প্ৰয়োজন।

বস্তুগত আৰু অবস্তুগত সংস্কৃতিৰ পাৰস্পৰিক সম্পৰ্ক

বস্তুগত আৰু অবস্তুগত সংস্কৃতি পৰস্পৰৰ পৰা বিচ্ছিন্ন নহয়। দুয়োটা উপাদানে একেলগে এখন সমাজৰ সংস্কৃতি গঠন কৰে।

প্ৰথমতে, বস্তুগত সংস্কৃতি অবস্তুগত সংস্কৃতিৰ দ্বাৰা প্ৰভাৱিত হয়। উদাহৰণস্বৰূপে, কোনো জনগোষ্ঠীৰ পৰম্পৰাগত সাজ-পোছাক কেৱল কাপোৰ নহয়। ইয়াৰ সৈতে জনগোষ্ঠীটোৰ পৰিচয়, বিশ্বাস আৰু সামাজিক মৰ্যাদা জড়িত হৈ থাকে।

দ্বিতীয়তে, অবস্তুগত সংস্কৃতিৰ প্ৰকাশৰ মাধ্যম হৈছে বস্তুগত সংস্কৃতি। ধৰ্মীয় বিশ্বাস প্ৰকাশৰ বাবে মন্দিৰ, নামঘৰ, পূজাৰ সামগ্ৰী আৰু ধৰ্মীয় প্ৰতীকৰ ব্যৱহাৰ কৰা হয়।

তৃতীয়তে, বস্তুগত সংস্কৃতিৰ পৰিৱৰ্তনে অবস্তুগত সংস্কৃতিকো প্ৰভাৱিত কৰে। আধুনিক প্ৰযুক্তিৰ প্ৰভাৱত মানুহৰ যোগাযোগ ব্যৱস্থা, চিন্তা-চেতনা আৰু সামাজিক আচৰণৰ পৰিৱৰ্তন ঘটিছে।

চতুৰ্থতে, অবস্তুগত সংস্কৃতিৰ পৰিৱৰ্তনে বস্তুগত সংস্কৃতিৰো পৰিৱৰ্তন ঘটায়। নতুন সামাজিক মূল্যবোধ আৰু পৰিৱেশ-সচেতনতাৰ ফলত পৰিৱেশ-অনুকূল ঘৰ, বস্ত্ৰ আৰু সামগ্ৰী নিৰ্মাণৰ প্ৰতি মানুহৰ আগ্ৰহ বৃদ্ধি পাইছে।

অসমৰ জনগোষ্ঠীয় সমাজত দুয়োটা সংস্কৃতিৰ সম্পৰ্ক

অসমৰ বড়ো, কাৰ্বি, ডিমাছা, তিৱা, মিচিং আদি জনগোষ্ঠীৰ মাজত বস্তুগত আৰু অবস্তুগত সংস্কৃতিৰ সুন্দৰ সমন্বয় দেখা যায়।

উদাহৰণস্বৰূপে, বড়োসকলৰ দখনা হৈছে বস্তুগত সংস্কৃতিৰ অংশ। কিন্তু ইয়াৰ লগত জড়িত পৰম্পৰাগত বয়ন-কৌশল, নক্সা আৰু সামাজিক তাৎপর্য অবস্তুগত সংস্কৃতিৰ সৈতে সম্পর্কিত।

একেদৰে, তিৰাসকলৰ পৰম্পৰাগত বস্ত্র, কৃষি সঁজুলি আৰু গৃহনির্মাণ পদ্ধতি বস্তুগত সংস্কৃতিৰ উদাহৰণ। আনহাতে তেওঁলোকৰ উৎসৱ, লোকবিশ্বাস, সামাজিক ৰীতি-নীতি আৰু মৌখিক পৰম্পৰা অবস্তুগত সংস্কৃতিৰ অংশ।

সামগ্রিকভাৱে ক'ব পাৰি যে বস্তুগত আৰু অবস্তুগত সংস্কৃতি এখন সমাজৰ দুটা পৰিপূৰক দিশ। এটাৰ অবিহনে আনটোৰ সম্পূর্ণ বিকাশ সম্ভৱ নহয়। বস্তুগত সংস্কৃতিয়ে মানুহৰ বাহ্যিক জীৱন-যাপন পদ্ধতি প্রকাশ কৰে আৰু অবস্তুগত সংস্কৃতিয়ে মানুহৰ চিন্তা-চেতনা, বিশ্বাস আৰু মূল্যবোধ প্রকাশ কৰে। সেয়েহে দুয়োটা সংস্কৃতিৰ সমন্বিত অধ্যয়নেহে এখন সমাজৰ প্রকৃত সাংস্কৃতিক পৰিচয় উপলব্ধি কৰাত সহায় কৰে।

প্রশ্ন ৪। সংস্কৃতি অধ্যয়নৰ প্রয়োজনীয়তা আৰু গুৰুত্বৰ বিষয়ে আলোচনা কৰা।

উত্তৰঃ সংস্কৃতি মানৱ সমাজৰ পৰিচয় আৰু ঐতিহ্যৰ মূল আধাৰ। প্রতিখন সমাজৰে নিজস্ব ভাষা, সাহিত্য, ধর্ম, বিশ্বাস, আচাৰ-ব্যৱহাৰ, উৎসৱ-পার্বণ, লোককলা আৰু জীৱন-যাপন পদ্ধতি আছে। এই উপাদানসমূহৰ সমষ্টিয়েই এখন সমাজৰ সংস্কৃতি গঠন কৰে।

বর্তমান বিশ্বায়ন, আধুনিকীকৰণ, নগৰীকৰণ আৰু প্রযুক্তিৰ দ্রুত বিকাশৰ ফলত পৰম্পৰাগত সংস্কৃতিৰ বিভিন্ন পৰিৱর্তন ঘটিছে। এনে পৰিস্থিতিত নিজৰ সংস্কৃতিৰ বিষয়ে জ্ঞান আহৰণ, ইয়াৰ বৈজ্ঞানিক অধ্যয়ন আৰু সংৰক্ষণৰ প্রয়োজনীয়তা অধিক বৃদ্ধি পাইছে।

সংস্কৃতি অধ্যয়নৰ অর্থ

সংস্কৃতি অধ্যয়ন বুলিলে কোনো এখন সমাজ বা জনগোষ্ঠীৰ ভাষা, সাহিত্য, ধর্ম, বিশ্বাস, ৰীতি-নীতি, পৰম্পৰা, লোককলা, উৎসৱ-পার্বণ, খাদ্যাভ্যাস আৰু জীৱন-যাপন পদ্ধতিৰ পদ্ধতিগত অধ্যয়নক বুজোৱা হয়।

এই অধ্যয়নৰ জৰিয়তে এখন সমাজৰ অতীত, বর্তমান আৰু ভৱিষ্যৎ সাংস্কৃতিক পৰিৱর্তনৰ বিষয়ে জ্ঞান লাভ কৰিব পাৰি।

সংস্কৃতি অধ্যয়নৰ প্ৰয়োজনীয়তা আৰু গুৰুত্ব

১। নিজৰ জাতিগত আৰু সামাজিক পৰিচয় লাভ

সংস্কৃতি অধ্যয়নৰ অন্যতম প্ৰধান উদ্দেশ্য হৈছে নিজৰ জাতি, জনগোষ্ঠী আৰু সমাজৰ পৰিচয় সম্পৰ্কে জ্ঞান লাভ কৰা।

এটা জনগোষ্ঠীৰ ভাষা, সাজ-পোছাক, খাদ্যাভ্যাস, উৎসৱ-পাৰ্বণ আৰু লোকবিশ্বাসে সেই জনগোষ্ঠীৰ স্বকীয় পৰিচয় বহন কৰে।

উদাহৰণস্বৰূপে, অসমৰ বড়ো জনগোষ্ঠীৰ বাথৌ পৰম্পৰা, কাৰ্বিসকলৰ ৰংকেৰ উৎসৱ, ডিমাছাসকলৰ বুশু উৎসৱ আৰু তিৱাসকলৰ জোনবিল মেলাই তেওঁলোকৰ নিজস্ব সাংস্কৃতিক পৰিচয় প্ৰকাশ কৰে।

২। ঐতিহ্য আৰু পৰম্পৰা সংৰক্ষণ

সংস্কৃতি অধ্যয়নে অতীতৰ পৰা চলি অহা পৰম্পৰা আৰু ঐতিহ্য সংৰক্ষণত সহায় কৰে।

বিশেষকৈ লোকগীত, লোককথা, সাধুকথা, প্ৰবাদ-প্ৰবচন, লোকনৃত্য, পৰম্পৰাগত বয়নশিল্প আৰু লোকবিশ্বাস আদি মৌখিক পৰম্পৰাৰ মাজেৰে এটা প্ৰজন্মৰ পৰা আন এটা প্ৰজন্মলৈ প্ৰবাহিত হয়।

যদি এইবোৰৰ পদ্ধতিগত সংৰক্ষণ কৰা নহয়, তেন্তে সময়ৰ লগে লগে বহুতো সাংস্কৃতিক সম্পদ হেৰাই যোৱাৰ আশংকা থাকে।

৩। সামাজিক সম্প্ৰীতি আৰু ঐক্য স্থাপন

সংস্কৃতি অধ্যয়নে বিভিন্ন জাতি-জনগোষ্ঠীৰ মাজত পাৰস্পৰিক বুজাবুজি আৰু সন্মানবোধ বৃদ্ধি কৰে।

অসম এখন বহু ভাষিক, বহু ধৰ্মীয় আৰু বহু জনগোষ্ঠীয় ৰাজ্য। ইয়াত বিভিন্ন জনগোষ্ঠীৰ মানুহে নিজস্ব সংস্কৃতি আৰু পৰম্পৰা বজাই ৰাখি একেলগে বসবাস কৰি আহিছে।

এজন ব্যক্তিয়ে আন এটা জনগোষ্ঠীৰ সংস্কৃতিৰ বিষয়ে জানিলে তেওঁলোকৰ পৰম্পৰা আৰু বিশ্বাসৰ প্ৰতি সন্মান বৃদ্ধি পায়। ইয়াৰ ফলত সামাজিক সম্প্ৰীতি আৰু ঐক্য সুদৃঢ় হয়।

৪। ইতিহাস আৰু অতীতৰ বিষয়ে জ্ঞান লাভ

সংস্কৃতি অধ্যয়নৰ জৰিয়তে এখন সমাজৰ অতীতৰ বিষয়ে জানিব পাৰি।

পৰম্পৰাগত ঘৰ-দুৱাৰ, মন্দিৰ, স্মৃতিসৌধ, লোকগীত, লোককথা, সাজ-পোছাক আৰু উৎসৱ-পাৰ্বণৰ মাজত সমাজৰ ঐতিহাসিক অভিজ্ঞতা সংৰক্ষিত হৈ থাকে।

সেয়েহে ইতিহাস অধ্যয়নৰ ক্ষেত্ৰতো সংস্কৃতিৰ বিশেষ গুৰুত্ব আছে।

৫। ভাষা আৰু সাহিত্য সংৰক্ষণ

ভাষা হৈছে সংস্কৃতিৰ অন্যতম প্ৰধান বাহক। এটা জনগোষ্ঠীৰ ভাষাৰ মাজেৰে তেওঁলোকৰ ইতিহাস, বিশ্বাস, পৰম্পৰা আৰু সামাজিক অভিজ্ঞতা প্ৰকাশ পায়।

বহু জনগোষ্ঠীৰ ভাষা বৰ্তমান বিলুপ্তিৰ ভাবুকিৰ সন্মুখীন হৈছে। এনে পৰিস্থিতিত সংস্কৃতি অধ্যয়নৰ জৰিয়তে ভাষা আৰু মৌখিক সাহিত্যৰ তথ্য সংগ্ৰহ, নথিভুক্তকৰণ আৰু সংৰক্ষণ কৰিব পাৰি।

৬। সাংস্কৃতিক বৈচিত্ৰ্যৰ মূল্যায়ন

সংস্কৃতি অধ্যয়নে সমাজত থকা বৈচিত্ৰ্যৰ বিষয়ে সচেতনতা সৃষ্টি কৰে।

প্ৰতিটো জনগোষ্ঠীৰ নিজস্ব ভাষা, খাদ্যাভ্যাস, সাজ-পোছাক, উৎসৱ আৰু পৰম্পৰা আছে। এই বৈচিত্ৰ্যক হীন বা উচ্চ বুলি বিচাৰ নকৰি মানৱ সমাজৰ সম্পদ হিচাপে মূল্যায়ন কৰাটো সংস্কৃতি অধ্যয়নৰ এক গুৰুত্বপূৰ্ণ দিশ।

৭। আধুনিকীকৰণ আৰু বিশ্বায়নৰ প্ৰভাৱ বুজা

বৰ্তমান বিশ্বায়ন আৰু আধুনিকীকৰণৰ ফলত বিভিন্ন সমাজৰ মাজত সাংস্কৃতিক যোগাযোগ বৃদ্ধি পাইছে।

ইণ্টাৰনেট, সামাজিক মাধ্যম, টেলিভিছন আৰু আধুনিক যোগাযোগ ব্যৱস্থাৰ প্ৰভাৱত খাদ্যাভ্যাস, সাজ-পোছাক, ভাষা আৰু সামাজিক আচৰণৰ পৰিৱৰ্তন ঘটিছে।

সংস্কৃতি অধ্যয়নে এই পৰিৱৰ্তনৰ ইতিবাচক আৰু নেতিবাচক দিশসমূহ বিশ্লেষণ কৰাত সহায় কৰে।

৮। পৰম্পৰাগত জ্ঞান সংৰক্ষণ

প্ৰতিটো জনগোষ্ঠীৰ মাজত প্ৰকৃতি, পৰিৱেশ, কৃষি, বনজ সম্পদ, পৰম্পৰাগত চিকিৎসা আৰু জীৱ-জন্তুৰ বিষয়ে বিশেষ জ্ঞান থাকে।

এই জ্ঞানসমূহ সাধাৰণতে মৌখিক পৰম্পৰাৰ মাজেৰে প্ৰজন্মৰ পৰা প্ৰজন্মলৈ প্ৰবাহিত হয়।

সংস্কৃতি অধ্যয়নৰ জৰিয়তে এই থলুৱা জ্ঞানসমূহ সংগ্ৰহ আৰু নথিভুক্ত কৰিব পাৰি। পৰিৱেশ সংৰক্ষণ আৰু বহনক্ষম উন্নয়নৰ ক্ষেত্ৰতো এই জ্ঞানৰ গুৰুত্ব আছে।

৯। শিক্ষা আৰু গৱেষণাৰ ক্ষেত্ৰত সহায়

সংস্কৃতি অধ্যয়ন সমাজবিজ্ঞান, নৃতত্ত্ব, ইতিহাস, ভাষাবিজ্ঞান, লোকসংস্কৃতি আৰু সাহিত্যৰ গৱেষণাৰ এক গুৰুত্বপূৰ্ণ ক্ষেত্ৰ।

গৱেষকসকলে কোনো জনগোষ্ঠীৰ সামাজিক জীৱন, ভাষা, লোকসাহিত্য আৰু পৰম্পৰাৰ বিষয়ে ক্ষেত্ৰভিত্তিক অধ্যয়ন কৰি নতুন তথ্য লাভ কৰিব পাৰে।

১০। পৰ্যটন আৰু অৰ্থনৈতিক বিকাশ

সাংস্কৃতিক পৰ্যটনে এখন অঞ্চলৰ অৰ্থনৈতিক বিকাশত সহায় কৰে। পৰম্পৰাগত উৎসৱ, নৃত্য, সংগীত, হস্তশিল্প আৰু খাদ্যাভ্যাস পৰ্যটকৰ আকৰ্ষণৰ কেন্দ্ৰবিন্দু হ'ব পাৰে।

উদাহৰণস্বৰূপে, অসমৰ বিহু, জোনবিল মেলা আৰু বিভিন্ন জনগোষ্ঠীৰ উৎসৱে দেশী-বিদেশী পৰ্যটকক আকৰ্ষণ কৰে।

১১। জাতীয় সংহতি আৰু ভাতৃত্ববোধ বৃদ্ধি

সংস্কৃতি অধ্যয়নে বিভিন্ন জনগোষ্ঠীৰ মাজত সহযোগিতা, সহনশীলতা আৰু পাৰস্পৰিক সন্মানৰ মনোভাব গঢ়ি তোলে।

ইয়ে জাতীয় সংহতি শক্তিশালী কৰাৰ লগতে সামাজিক বিভেদ হ্ৰাস কৰাত সহায় কৰে।

১২। সাংস্কৃতিক পৰিৱৰ্তন বিশ্লেষণ

সমাজ সদায় পৰিৱৰ্তিত হৈ থাকে। সংস্কৃতি অধ্যয়নৰ জৰিয়তে পৰম্পৰাগত আৰু আধুনিক জীৱন-যাপনৰ মাজৰ পাৰ্থক্য, সাংস্কৃতিক অভিযোজন আৰু নতুন সামাজিক মূল্যবোধৰ সৃষ্টি সম্পৰ্কে জ্ঞান লাভ কৰিব পাৰি।

অসমৰ জনগোষ্ঠীয় সংস্কৃতি অধ্যয়নৰ বিশেষ প্ৰয়োজনীয়তা

অসমৰ বিভিন্ন জনগোষ্ঠীৰ সাংস্কৃতিক পৰম্পৰা ৰাজ্যখনৰ বৃহত্তৰ সাংস্কৃতিক ঐতিহ্যৰ অবিচ্ছেদ্য অংশ।

বিশেষকৈ বড়ো, কাৰ্বি, ডিমাছা, তিৰা, মিচিং আৰু ৰাভা জনগোষ্ঠীৰ লোকসংস্কৃতি, লোকবিশ্বাস, ভাষা, উৎসৱ-পাৰ্বণ আৰু পৰম্পৰাগত জ্ঞানৰ অধ্যয়ন অতি প্ৰয়োজনীয়।

উদাহৰণস্বৰূপে, তিৰাসকলৰ জোনবিল মেলাৰ মাজত পৰম্পৰাগত বিনিময় ব্যৱস্থা, সামাজিক সম্পৰ্ক আৰু অৰ্থনৈতিক জীৱনৰ বিভিন্ন দিশ প্ৰকাশ পায়। এই মেলাৰ অধ্যয়নে তিৰা সমাজৰ ইতিহাস আৰু সাংস্কৃতিক পৰম্পৰা বুজাত সহায় কৰে।

সামগ্ৰিকভাৱে সংস্কৃতি অধ্যয়ন কেৱল অতীতৰ ঐতিহ্যৰ বিষয়ে জ্ঞান লাভৰ মাধ্যম নহয়; ই বৰ্তমান সমাজৰ পৰিৱৰ্তন বুজা আৰু ভৱিষ্যৎ প্ৰজন্মৰ বাবে সাংস্কৃতিক সম্পদ সংৰক্ষণৰ এক গুৰুত্বপূৰ্ণ উপায়। নিজৰ সংস্কৃতিক জানি আনৰ সংস্কৃতিক সন্মান কৰাটোৱেই সুস্থ আৰু সম্প্ৰীতিৰ সমাজ গঠনৰ মূল ভিত্তি। সেয়েহে ব্যক্তি, সমাজ আৰু ৰাষ্ট্ৰীয় জীৱনৰ প্ৰতিটো ক্ষেত্ৰতে সংস্কৃতি অধ্যয়নৰ বিশেষ গুৰুত্ব আছে।

প্ৰশ্ন ৫। সংস্কৃতি আৰু সমাজৰ মাজৰ সম্পৰ্ক বিশ্লেষণ কৰা।

উত্তৰঃ সংস্কৃতি আৰু সমাজ মানৱ জীৱনৰ দুটা অতি গুৰুত্বপূর্ণ আৰু পৰস্পৰ নির্ভৰশীল ধাৰণা। সমাজ অবিহনে সংস্কৃতিৰ সৃষ্টি আৰু বিকাশ সম্ভৱ নহয়। একেদৰে সংস্কৃতি অবিহনে এখন সমাজৰ সুসংগঠিত জীৱন-যাপনো সম্ভৱ নহয়। মানুহে সমাজত বাস কৰি বিভিন্ন সামাজিক নিয়ম, আচাৰ-ব্যৱহাৰ, মূল্যবোধ, বিশ্বাস, ভাষা আৰু পৰম্পৰা আয়ত্ত কৰে। এই সকলোবোৰৰ সমষ্টিয়েই সংস্কৃতি।

সমাজে মানুহক একেলগে বাস কৰাৰ পৰিৱেশ প্রদান কৰে আৰু সংস্কৃতিয়ে সেই সমাজৰ জীৱন-যাপনৰ পদ্ধতি নির্ধাৰণ কৰে। সেয়েহে সমাজ আৰু সংস্কৃতিৰ মাজৰ সম্পর্ক অতি নিবিড়।

সমাজৰ অর্থ আৰু সংজ্ঞা

সাধাৰণ অর্থত সমাজ বুলিলে এক নির্দিষ্ট সামাজিক সম্পর্কৰ মাজেৰে পৰস্পৰৰ সৈতে জড়িত হৈ বাস কৰা মানুহৰ সমষ্টিক বুজোৱা হয়।

সমাজ কেৱল মানুহৰ সমষ্টি নহয়; বৰং মানুহৰ মাজত থকা পাৰস্পৰিক সম্পর্ক, সহযোগিতা, সামাজিক নিয়ম আৰু অনুষ্ঠান-প্রতিষ্ঠানৰ এক সংগঠিত ব্যৱস্থা।

সমাজত পৰিয়াল, শিক্ষা, ধর্ম, অর্থনীতি, ৰাজনীতি আৰু অন্যান্য সামাজিক অনুষ্ঠান-প্রতিষ্ঠান অন্তর্ভুক্ত হৈ থাকে।

সংস্কৃতিৰ অর্থ

সংস্কৃতি হৈছে সমাজৰ সদস্যসকলে আহৰণ কৰা জীৱন-যাপন পদ্ধতি, ভাষা, সাহিত্য, বিশ্বাস, মূল্যবোধ, আচাৰ-ব্যৱহাৰ, ৰীতি-নীতি আৰু পৰম্পৰাৰ সামগ্রিক ৰূপ।

সংস্কৃতিৰ মাজেৰে এখন সমাজৰ স্বকীয় পৰিচয় প্রকাশ পায়।

সংস্কৃতি আৰু সমাজৰ পাৰস্পৰিক সম্পর্ক

সংস্কৃতি আৰু সমাজৰ সম্পর্ক তলত আলোচনা কৰা হ'ল—

১। সমাজ হৈছে সংস্কৃতিৰ আধাৰ

সংস্কৃতিৰ সৃষ্টি আৰু বিকাশৰ বাবে সমাজৰ প্ৰয়োজন। মানুহে সামাজিক জীৱন যাপন কৰি বিভিন্ন অভিজ্ঞতা আৰু জ্ঞান আহৰণ কৰে। এই অভিজ্ঞতা আৰু জ্ঞানৰ আধাৰতে সংস্কৃতিৰ সৃষ্টি হয়।

উদাহৰণস্বৰূপে, অসমৰ বিহু উৎসৱ সমাজৰ সামূহিক জীৱনৰ মাজত গঢ় লৈ উঠিছে। ইয়াৰ সৈতে কৃষি, সামাজিক সম্পৰ্ক আৰু পৰম্পৰা জড়িত হৈ আছে।

২। সংস্কৃতি সমাজৰ পৰিচয়

সংস্কৃতিয়ে এখন সমাজক আন এখন সমাজৰ পৰা পৃথক পৰিচয় প্ৰদান কৰে।

যেনে—বড়ো, কাৰ্বি, ডিমাছা আৰু তিৰা জনগোষ্ঠীৰ নিজস্ব ভাষা, সাজ-পোছাক, খাদ্যাভ্যাস, নৃত্য, সংগীত আৰু উৎসৱ-পাৰ্বণ আছে। এইবোৰৰ মাজেৰে তেওঁলোকৰ সামাজিক পৰিচয় প্ৰকাশ পায়।

৩। সংস্কৃতিয়ে সমাজৰ নিয়ম-নীতি নিৰ্ধাৰণ কৰে

প্ৰতিখন সমাজতে কিছুমান পৰম্পৰাগত আৰু সামাজিক নিয়ম থাকে। এই নিয়মসমূহৰ জৰিয়তে মানুহৰ আচৰণ নিয়ন্ত্ৰিত হয়।

উদাহৰণস্বৰূপে, বয়োজ্যেষ্ঠক সন্মান কৰা, অতিথিক আদৰ কৰা, বিবাহৰ সামাজিক নিয়ম পালন কৰা আদি সাংস্কৃতিক আচৰণে সমাজৰ শৃংখলা বজাই ৰখাত সহায় কৰে।

৪। সমাজৰ মাজেৰে সংস্কৃতিৰ প্ৰসাৰ ঘটে

সংস্কৃতি এটা প্ৰজন্মৰ পৰা আন এটা প্ৰজন্মলৈ সমাজৰ মাজেৰে প্ৰবাহিত হয়।

পৰিয়াল, বিদ্যালয়, ধৰ্মীয় অনুষ্ঠান, সামাজিক উৎসৱ আৰু বিভিন্ন অনুষ্ঠানৰ জৰিয়তে নতুন প্ৰজন্মই সংস্কৃতিৰ বিষয়ে জ্ঞান লাভ কৰে।

৫। সংস্কৃতিয়ে সামাজিক ঐক্য স্থাপন কৰে

সংস্কৃতিৰ বিভিন্ন উপাদানে সমাজৰ সদস্যসকলৰ মাজত একতাৰ ভাব সৃষ্টি কৰে।

উদাহৰণস্বৰূপে, বিহু উৎসৱৰ সময়ত বিভিন্ন জাতি-জনগোষ্ঠীৰ মানুহে একেলগে অংশগ্রহণ কৰে। ইয়াৰ ফলত সামাজিক সম্প্রীতি আৰু ভাতৃত্ববোধ বৃদ্ধি পায়।

৬। সমাজ আৰু সংস্কৃতি উভয়েই পৰিৱৰ্তনশীল

সমাজৰ পৰিৱৰ্তনৰ লগে লগে সংস্কৃতিৰো পৰিৱৰ্তন ঘটে। আকৌ সংস্কৃতিৰ পৰিৱৰ্তনে সমাজৰ জীৱন-যাপন পদ্ধতিক প্রভাৱিত কৰে।

উদাহৰণস্বৰূপে, আধুনিক শিক্ষা আৰু প্রযুক্তিৰ প্রসাৰৰ ফলত সমাজত নাৰী শিক্ষাৰ গুৰুত্ব বৃদ্ধি পাইছে। ইয়াৰ ফলত পৰিয়াল আৰু সামাজিক জীৱনৰ বিভিন্ন দিশত পৰিৱৰ্তন ঘটিছে।

৭। সংস্কৃতিয়ে সামাজিকীকৰণত সহায় কৰে

সামাজিকীকৰণ হৈছে মানুহে সমাজৰ নিয়ম, মূল্যবোধ, আচৰণ আৰু পৰম্পৰা শিকি সমাজৰ উপযুক্ত সদস্য হিচাপে গঢ় লৈ উঠা প্রক্রিয়া।

এই প্রক্রিয়াত সংস্কৃতিৰ ভূমিকা অতি গুৰুত্বপূর্ণ। শিশুৱে পৰিয়ালৰ পৰা ভাষা, আচৰণ, খাদ্যাভ্যাস আৰু সামাজিক নিয়ম শিকে।

৮। সমাজৰ অর্থনৈতিক জীৱনৰ সৈতে সংস্কৃতিৰ সম্পর্ক

সংস্কৃতি আৰু অর্থনৈতিক জীৱন পৰস্পৰৰ সৈতে জড়িত। কৃষি, পশুপালন, মৎস্য পালন, হস্তশিল্প, বয়নশিল্প আৰু পৰম্পৰাগত ব্যৱসায়ৰ মাজেৰে সংস্কৃতিৰ প্রকাশ ঘটে।

অসমৰ বিভিন্ন জনগোষ্ঠীৰ কৃষিভিত্তিক উৎসৱ আৰু পৰম্পৰাগত উৎপাদন ব্যৱস্থাই এই সম্পর্কৰ নিদর্শন দাঙি ধৰে।

৯। সংস্কৃতিয়ে সামাজিক মূল্যবোধ গঢ়ি তোলে

সমাজত সততা, সহযোগিতা, সহনশীলতা, শ্রদ্ধা, মৰম আৰু পৰোপকাৰিতাৰ দৰে মূল্যবোধ সংস্কৃতিৰ মাজেৰে বিকশিত হয়।

এই মূল্যবোধসমূহে সামাজিক সম্পর্ক সুস্থ কৰি ৰাখে আৰু সমাজৰ স্থিৰতা বজাই ৰখাত সহায় কৰে।

১০। সমাজৰ মাজত সাংস্কৃতিক আদান-প্রদান ঘটে

বিভিন্ন সমাজৰ মাজত যোগাযোগ স্থাপন হ'লে সংস্কৃতিৰ আদান-প্রদান ঘটে। ইয়াৰ ফলত সংস্কৃতিৰ পৰিসৰ বৃদ্ধি পায় আৰু নতুন সাংস্কৃতিক উপাদানৰ সৃষ্টি হয়।

অসমৰ সমাজ-সংস্কৃতি বিভিন্ন জনগোষ্ঠীৰ পাৰস্পৰিক যোগাযোগ আৰু অৱদানৰ ফলত সমৃদ্ধ হৈছে।

সংস্কৃতি আৰু সমাজৰ মাজৰ পার্থক্য

সংস্কৃতি আৰু সমাজ পৰস্পৰ নির্ভৰশীল হ'লেও দুয়োটাৰ মাজত কিছুমান পার্থক্য আছে।

১। সমাজ হৈছে মানুহৰ পাৰস্পৰিক সম্পর্কৰ সংগঠিত ব্যৱস্থা; সংস্কৃতি হৈছে সেই সমাজৰ জীৱন-যাপন পদ্ধতি।

২। সমাজৰ মূল উপাদান হৈছে মানুহ আৰু তেওঁলোকৰ মাজৰ সামাজিক সম্পর্ক; সংস্কৃতিৰ মূল উপাদান হৈছে বিশ্বাস, মূল্যবোধ, ভাষা, ৰীতি-নীতি আৰু পৰম্পৰা।

৩। সমাজে মানুহক একেলগে বাস কৰাৰ পৰিৱেশ প্রদান কৰে; সংস্কৃতিয়ে সেই সমাজত কেনেদৰে জীৱন-যাপন কৰিব লাগে তাৰ দিশ নির্দেশ কৰে।

৪। সমাজৰ অস্তিত্ব মানুহৰ পাৰস্পৰিক সম্পর্কৰ ওপৰত নির্ভৰশীল; সংস্কৃতিৰ অস্তিত্ব সামাজিক শিক্ষা আৰু পৰম্পৰাৰ ওপৰত নির্ভৰশীল।

৫। সমাজ আৰু সংস্কৃতি দুয়োটাই পৰিৱর্তনশীল, কিন্তু ইয়াৰ পৰিৱর্তনৰ গতি আৰু প্রকৃতি সকলো সময়তে একে নহয়।

অসমৰ সমাজ-সংস্কৃতিৰ ক্ষেত্রত সম্পর্ক

অসমৰ সমাজ-সংস্কৃতিৰ অধ্যয়নে সংস্কৃতি আৰু সমাজৰ পাৰস্পৰিক সম্পৰ্ক স্পষ্ট কৰি তোলে।

অসমত বড়ো, কাৰ্বি, ডিমাছা, তিৱা, মিচিং, ৰাভা আদি বিভিন্ন জনগোষ্ঠীৰ বসবাস আছে। প্ৰতিটো জনগোষ্ঠীৰ নিজস্ব ভাষা, পৰম্পৰা, লোকসাহিত্য, উৎসৱ-পাৰ্বণ আৰু সামাজিক ৰীতি-নীতি আছে।

এই জনগোষ্ঠীসমূহৰ মাজত হোৱা সামাজিক যোগাযোগ আৰু সাংস্কৃতিক আদান-প্ৰদানৰ ফলত বৃহত্তৰ অসমীয়া সমাজ-সংস্কৃতিৰ বিকাশ ঘটিছে।

উদাহৰণস্বৰূপে, জোনবিল মেলা কেৱল তিৱা জনগোষ্ঠীৰ উৎসৱ হিচাপেই সীমাবদ্ধ নহয়। ইয়াৰ সৈতে বিভিন্ন জনগোষ্ঠীৰ সামাজিক যোগাযোগ, পৰম্পৰাগত বিনিময় ব্যৱস্থা আৰু অৰ্থনৈতিক সম্পৰ্ক জড়িত হৈ আছে।

একেদৰে বিহু উৎসৱে অসমৰ বিভিন্ন জাতি-জনগোষ্ঠীৰ মাজত সামাজিক সম্প্ৰীতি আৰু সাংস্কৃতিক সমন্বয়ৰ পৰিৱেশ সৃষ্টি কৰে।

আধুনিক সমাজত সংস্কৃতি আৰু সমাজৰ সম্পৰ্কৰ পৰিৱৰ্তন

বৰ্তমান বিশ্বায়ন, নগৰীকৰণ, আধুনিক শিক্ষা আৰু প্ৰযুক্তিৰ প্ৰসাৰৰ ফলত সমাজ আৰু সংস্কৃতিৰ মাজৰ সম্পৰ্কত নতুন পৰিৱৰ্তন দেখা গৈছে।

সামাজিক মাধ্যম আৰু ইণ্টাৰনেটৰ জৰিয়তে বিভিন্ন সংস্কৃতিৰ মাজত যোগাযোগ বৃদ্ধি পাইছে। ইয়াৰ ফলত নতুন খাদ্যাভ্যাস, সাজ-পোছাক, ভাষা ব্যৱহাৰ আৰু জীৱন-যাপন পদ্ধতিৰ প্ৰচলন ঘটিছে।

কিন্তু ইয়াৰ লগতে কিছুমান জনগোষ্ঠীৰ ভাষা আৰু পৰম্পৰাগত সংস্কৃতিৰ প্ৰতি নতুন প্ৰজন্মৰ আগ্ৰহ হ্ৰাস পোৱাৰ আশংকাও দেখা গৈছে। সেয়েহে আধুনিকতাৰ সৈতে পৰম্পৰাৰ সমন্বয় স্থাপন কৰাটো অতি প্ৰয়োজনীয়।

সামগ্রিকভাৱে ক'ব পাৰি যে সমাজ আৰু সংস্কৃতি পৰস্পৰৰ পৰিপূৰক। সমাজে সংস্কৃতিৰ সৃষ্টি আৰু বিকাশৰ পৰিৱেশ প্রদান কৰে, আনহাতে সংস্কৃতিয়ে সমাজৰ সদস্যসকলক এক নির্দিষ্ট জীৱন-যাপন পদ্ধতি, মূল্যবোধ আৰু সামাজিক পৰিচয় প্রদান কৰে। দুয়োটাৰ মাজৰ পাৰস্পৰিক সম্পর্কৰ ফলতেই মানৱ সমাজৰ বিকাশ আৰু ধাৰাবাহিকতা বর্তি থাকে। সেয়েহে এখন সুস্থ, সম্প্রীতিৰ আৰু প্রগতিশীল সমাজ গঠনৰ বাবে সংস্কৃতি আৰু সমাজৰ মাজৰ সম্পর্ক বুজি পোৱা অতি প্রয়োজনীয়।